

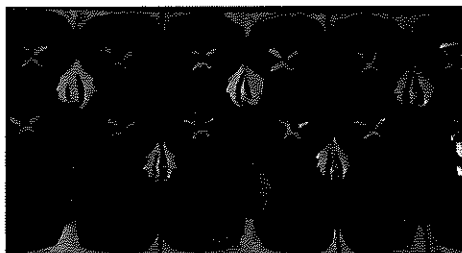
ไม้แกะสลัก

ไม้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และภาคใต้ถือได้ว่าเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติประเภทไม้ อาทิเช่น ไม้หลุมพอง เคี่ยม ตะแบก เคียน ต้ำเสา พะยอม เต็ง รัง จำปา เป็นต้น ไม้เป็นวัสดุที่หาได้ง่าย ชาวใต้รู้จักเลือกสรร ใช้ไม้แต่ละชนิดให้เหมาะสมกับงานแต่ละประเภท

การแกะสลักไม้ ถือว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติที่เก่าแก่ประเภทหนึ่ง ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน เกิดจากสติปัญญาและความรู้สึกของช่าง เกิดความรู้สึกกับธรรมชาติ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้คน ความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา ผสมผสานกับจินตนาการของช่าง จัดวางรูปแบบสร้างสรรค์เป็นงานแกะสลักไม้ที่ได้สืบทอดกันมาจวบจนปัจจุบัน ในการแกะสลักไม้ช่างได้สร้างสรรค์ งานแกะไม้ขึ้นมาในหลายลักษณะ และรูปแบบ เพื่อใช้ในเครื่องเรือน เครื่องใช้สอย เครื่องประดับ ตกแต่งบ้านตามประโยชน์ใช้สอย เชื่อกันว่าการแกะสลักไม้มีมาตั้งแต่ สมัยมนุษย์ ดึกดำบรรพ์ที่มนุษย์ รู้จักใช้เครื่องมือตัดหินขูดเจาะ และถากไม้ให้มีรูปร่าง รูปทรงตามที่ต้องการ เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย และงานแกะสลักไม้ได้มีการพัฒนาต่อมา จนถึงปัจจุบัน สำหรับการแกะสลักไม้นั้นแต่เดิมส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประดับตกแต่งอาคารทาง ศาสนา และบ้านเรือนแทบทั้งสิ้น ได้แก่งานแกะสลักไม้ประกอบอุโบสถ วิหาร ศาลาวัด หอพระไตรปิฎก ตู้พระไตรปิฎก พระเจดีย์ ฯลฯ ซึ่งมีการสร้างสรรค์สร้างอย่างสวยงามและประณีตบรรจง ปรากฏอยู่ทุกยุคทุกสมัย ในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทยมีช่างแกะสลักไม้ที่มีฝีมือได้สร้าง สรรค์ผลงานขึ้น มาเป็นจำนวนมาก ศิลปะไม้แกะสลัก เป็นงานศิลปะที่เก่าแก่ มีเอกลักษณ์และมีคุณค่า ควรแก่การรักษาไว้ให้คงอยู่สืบไป

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าแต่เดิมส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ การประดับตกแต่งอาคาร ความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา ประโยชน์ในการใช้สอย งานแกะสลักไม้ที่พบเห็น ได้บ่อยครั้ง ที่ประดับตกแต่งอาคาร เช่น หน้าบัน ซ่อฟ้า ไบระกา ทางหงส์ บานประตู หน้าต่าง ช่องลมของอาคารบ้านเรือน ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ตกแต่งอย่างประณีต สวยงาม

ตัวอย่างงานแกะสลักไม้ที่ใช้ประกอบการตกแต่งอาคารส่วนของช่องลม

ไม้แกะสลักเป็นช่องลมใช้ประกอบอาคารที่พักอาศัย เพื่อความสวยงาม และ ประโยชน์ของช่องลมจะช่วยให้ลมพัดผ่านและระบายอากาศได้ดี

เป็นแผ่นไม้กระดานฉลุลายดอกไม้ใบไม้ ในรูปแบบก้านขดประกอบลายต่อเนื่อง ทาสีส่วนก้านขดด้วยสีเขียว กรอบดอกสีแดง และเกสรสีเหลือง

ไม้ฉลุสำหรับใช้ประกอบตกแต่งวงกบประตู เป็นไม้ฉลุวดลายแบบศิลปะแบบอิสลามเพราะจะเห็นว่า มีรูปแบบตัวอักษรของอิสลามปรากฏอยู่บนชิ้นงาน เป็นการออกแบบลวดลายโดยการจัดองค์ประกอบที่สมดุลจากแกนกลาง ออกไปด้านข้างทั้งซีกซ้ายและขวาเท่าๆกัน

สำหรับตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ส่วนตรงกลาง อ่านว่า “มุฮัมมัด” ซึ่งเป็นพระนามของศาสดาในศาสนาอิสลาม (ข้อมูลจากการศึกษาสารัตถะของจริงประเภทไม้แกะสลักโดย ชัลมา วงศ์ศุภรานันต์ ปี2541)

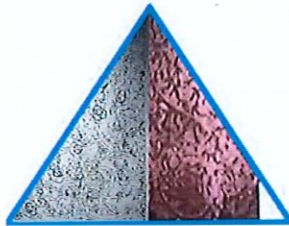

ไม้ฉลุสำหรับใช้ประกอบตกแต่งวงกบประตู เป็นไม้แกะฉลุ ประเภทลายก้านขด ประกอบด้วยลายพรรณไม้ ดอกไม้ ใบไม้ จัดองค์ประกอบสมดุลจากแกนกลาง ออกไปด้านซ้ายและขวาเท่าๆกัน

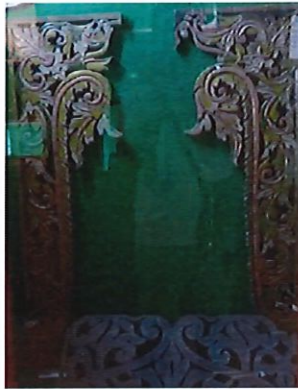

ไม้แกะสลักเขียนสี ลายพรรณไม้ด้านต่อดอก เขียนสีทั้งสองด้าน จัดองค์ประกอบสมดุลจากแกนกลางออกไปด้านซ้ายและขวาเท่าๆกัน ประกอบด้วยดอกไม้ ใบไม้ และก้านดอก เขียนสีด้วย สีแดง เหลือง เขียว และพื้นหลังทาสีครีม สีด้านที่อยู่ในบ้านจะเข้มกว่า ด้านที่อยู่นอกบ้าน เนื่องจากถูกแสงแดดส่องเป็นประจำ

ตัวอย่างไม้แกะ

ไม้แกะสลักประดับตกแต่งหน้าบ้าน จัตุวางในทรงของรูปสามเหลี่ยม ลักษณะเป็นลายก้านขด ดอก
พุดตาน

ไม้แกะฉลุประดับวงกบประตู แกะเป็นลายพรรณไม้ก้านขดประกอบด้วย ใบไม้ ดอกไม้ และลายน่อง
สิงห์มาจัดวางองค์ประกอบซ้ายขวาเท่ากัน ลงสี แดงเหลือง เขียว และขาว ใช้ประดับมุมของวงกบประตู

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตงานแกะไม้

ปัจจุบันไม้เป็นวัสดุที่หายากและราคาแพง ในการนำไปใช้หรือนำไปแปรรูปเพื่อใช้งานแต่ละครั้ง
ต้องถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวดจากภาครัฐ ทำให้เกิดปัญหายากในการนำไม้ไปใช้งาน ประกอบกับปัจจุบันมี
วัสดุทดแทนที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น วัสดุทางวิทยาศาสตร์ ประเภทพลาสติก อีกอย่างในเรื่องปัญหาของช่าง
ที่แกะไม้ในปัจจุบันที่เริ่มลดจำนวนลง และส่วนใหญ่จะเหลือช่างที่มีอายุมาก ประกอบกับคนรุ่นใหม่ไม่ค่อย
สนใจที่จะผลิตงานแบบนี้มากนักเพราะในการแกะไม้แต่ละชิ้นนั้นต้องใช้ระยะเวลา ความเอาใจใส่ และความ
ประณีตมาก

แนวทางแก้ไข

เนื่องจากเครื่องมือช่างไม้ในปัจจุบันมีความทันสมัย มีให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย และสามารถผลิตชิ้นงานได้รวดเร็วกว่า ประหยัดทั้งเวลาและแรงงาน จึงไม่น่าจะยากนักในการส่งเสริมให้ช่างรุ่นใหม่ได้ฝึกแกะไม้เพื่อไม่ให้งานประเภทนี้สูญหายไป

การศึกษาวัตถุของจริงประเภทไม้แกะสลัก โดย (ชลมา วงศ์ศุภรานันต์ ปี2541)

<https://www.kroobannok.com/>